

Medlemmer av Energi- og miljøkomiteen

Stortinget

Oslo, 19.11.2020

Vindkraftverkene må stoppes, granskes og må ikke gis utsatt frist.

Behov og bærekraft må utredes. Forretningsmodellen må forbys.

Motvind Norge er ikke i tvil. Vindkraftverkene som er under utbygging må stoppes, prosessen må granskes og konsesjonærene må ikke gis utsatt frist.

Motvind Norge har nå 19000 medlemmer. Vindkraftindustrien turer fram til tross for Stortingets vedtak den 19. juni om gransking av konsesjonene og vedtak om at ingen konsesjoner skal få utsatt frist.

Vedlagt følger Motvind Norge landsmøteresolusjoner og styrevedtak som er et uttrykk for hvordan våre medlemmer vil forholde seg foran neste valg:

1. Naturforvaltningen må styrkes

Truslene mot natur og arts mangfold har økt dramatisk nasjonalt og globalt. Naturen trenger sterke og beskyttende myndigheter.

Hensynet til våre etterkommere og til andre arter, innebærer at vårt naturkonsum må reduseres betydelig. Energisektor og energipolitikk spiller en nøkkelrolle i omleggingen for å oppnå bærekraft. Energipolitikken må i langt større grad enn hittil baseres på forsvarlig naturforvaltning.

Areal- og energiforvaltning/politikk må være sosialt, økonomisk og miljømessig bærekraftig. Dette sikres best gjennom at myndighet til arealinngrep ligger nært der inngrep skal skje.

Motvind Norge støtter forslagene om at lokale myndigheter får beslutningsmyndigheten når det gjelder vedtak om vindkraft, basert på plan- og bygningsloven og et styrket naturvern forvaltet av fylket og nasjonale myndigheter. Les mer i vedlegg 2.

Motvind Norge vil:

Det er veldig bra at saksbehandlingen om arealene kommer tilbake til plan- og bygningsloven. Den ivaretar rettsikkerheten på en mye bedre måte enn det vi har sett energimyndighetene har klart.

Uenighet om bruk av areal og natur på kommunalt nivå, må forelegges en nemnd eller lignende på regionalt nivå som har **naturens beste** i sentrum, etter tilpasset modell av Fylkesnemnda for sosiale saker. Nemnda har domstolspreg, og modellen er utprøvd, grensene mot fylkesmann og fylkeskommune er oppgått, og ordningen kan implementeres i nær framtid.

2. Stans av utbyggingene og gransking nå!

Vindkraftutbyggingen må granskes!

Måten vindkraftsaker er kjørt gjennom på, har skapt store konflikter i en rekke lokalsamfunn. Motvind Norge krever at vindkraftpolitikken og gjennomføringen av vindkraftsaker blir gransket av en uavhengig granskingskommisjon.

Motvind Norge har dokumentert en rekke brudd på bl.a. plan- og bygningsloven i flere vindkraftsaker. Statlig forvaltning har feilinformert lokal forvaltning om myndighetsroller og lovanvendelse siden plan- og bygningsloven ble revidert i 2008. Parter er fratatt sine lovfestede rettigheter. Forvaltningen har ikke fulgt opp Stortingets forutsetninger for at energiproduksjon i 2008 fikk reguleringsfritak.

All videre utbyggingsaktivitet må stoppes med umiddelbar virkning, til en gransking er gjennomført og resultatet av granskningen er behandlet politisk. Les mer i Vedlegg 2

Motvind Norge vil:

Regjeringen kan ikke etablere presedens for å granske om egne vedtak er lovlige. Det må en uavhengig gransking til.

Stortinget ba den 19. juni 2020 regjeringen om å gå gjennom lovligheten av konsesjonsvedtakene. Sakene er gjennomgått av den samme avdeling og ofte de samme saksbehandlerne som har fattet vedtakene. De har ikke funnet feil ved sine egne vedtak. I de fleste vindkraftsaker vi har gått gjennom har vi kartlagt mange feil og mangler, herunder lovbrudd.

3. Nei til forlenget tidsfrist!

NVE har gjennom flere år etablert en praksis der utbyggere nærmest automatisk har fått utsettelse med frist for når vindkraftverket skal settes i drift. Denne praksisen må stoppe, slik det er vedtatt av Stortinget.

Stortinget gjorde 19.06.20 følgende vedtak:

"Stortinget ber regjeringen innenfor gjeldende regelverk ikke gi forlenget frist for idriftsettelse utover 31.12.2021 for vindkraftverk på land som i dag har gyldig konsesjon."
Vedtaket omfatter også konsesjonen for Havsul I, som er gitt med hjemmel i energiloven.

Regjeringen forsøker å undergrave dette vedtaket i behandlingen av statsbudsjettet, gjennom en uakseptabel tolkning av stortingsvedtaket.

OED skriver bl.a. at dersom anlegg er forsinket på grunn av «force majeure» eller andre forhold utenfor konsesjonærens kontroll, vil OED gi fristforlengelse, på tross av Stortingets anmodningsvedtak.

I tillegg skriver departementet også dette: *«Departementet kan innenfor de forvaltningsrettslige rammer også legge vekt på at kommunen har fattet eget vedtak om at søknaden bør innvilges.»*

Det er uakseptabelt at regjeringen på denne måten prøver å unndra seg den klare meldingen som Stortinget har gitt om stans av fristforlengelser.

Motvind Norge vil:

Ingen konsesjoner skal få utsatt frist.

Frister gis av en grunn. Det er mange som har interesse i at kraftverkene ikke blir bygget. At kommunen er positiv kan ha relevans for om det er gitt konsesjon, men ikke for fristen for idriftsettelse. Det er svært krevende både økonomisk, sosialt og miljømessig å måtte vente og vente på om vindkraftverket blir bygget. Det er umulig å planlegge egne handlinger, ivareta egne interesser. Konsesjonærene har hatt kunnskap om fristen lenge og har tilpasset utbyggingstakten etter egen interesse. Andres interesse teller ikke. Når vi vet at mange berørte heller ikke er varslet eller hørt, og dermed ikke har hatt klagerett, at arealenes egnethet ikke er vurdert etter pbl § 26-1, er det sterkt urimelig at vindkraftutbyggerne skal få ytterligere fordeler. Mange bygger ulovlig, og verdiene føres ut av landet.

Nå må konsesjonærene ta ansvaret for å rekke fristen. Det er deres egen risiko at de ikke har startet byggingen i tide. Alle vindkraftverkarbeidere er også unntatt covid-forskriften. Force majeure er dermed allerede besvart.

4. Ingen vindkraft i reindriftsområder!

Vindkraftutbygging er ikke forenlig med samisk reindrift som næring og kultur. Beiteland går fysisk tapt eller forurenses. Drift blir vanskelig eller umulig, fordi rein skyr områder opptil flere kilometer inn mot vindkraftverkene. Det er ikke noe som tilvennes. All videre utbygging av vindkraft i reinbeiteområder må stoppes.

Reindrifta er en vesentlig del av samisk kultur og grunnlaget for framtida til samisk språk. Samisk kultur og reindrift har vern gjennom grunnlovens §108, reindriftsloven, plan- og bygningsloven og naturmangfoldsloven samt internasjonale konvensjoner. Når energimyndighetene gir konsesjon til vindkraft i reindriftsområder, blir dette vernet oversett. Rettighetene til områdene blir overført til helt nye aktører, i stor grad til utenlandske kapitalinteresser.

Vindkraft kommer i tillegg til annen infrastruktur som vannkraft, gruver, kraftlinjer, veg og jernbane samt hyttefelt og øker dermed de kumulative effektene av tidligere inngrep i reindriftas beiteland.

Tilliten til myndighetene forutsetter at rettssikkerheten for alle ivaretas.

Motvind Norge krever full stans i utbygging og planlegging av vindkraft i reindriftsområder, også der det er gitt konsesjon.

Stortinget må sørge for at rettigheter for samisk reindrift blir ivaretatt slik lover og internasjonale avtaler forutsetter.

Motvind Norge vil:

All utbygging i reindriftsområder må stanses.

Det skal ikke gis framtidige konsesjoner i reindriftsområder.

5. Videre elektrifisering av sokkelen må stanses!

Elektrifisering av norsk sokkel hevdes å gi reduserte klimautslipp. Dette er tilbakevist av både Cicero Senter for klimaforskning og samfunnsøkonomisk institutt ved NTNU.

Elektrifiseringen begrunnes med utredninger gjort av Oljedirektoratet, NVE og Miljødirektoratet, på oppdrag fra OED. Utredningene viser at norske CO₂-utslipp går ned, *mens den globale klimaeffekten ikke engang er utredet!* På spørsmål om hvorfor dette ikke er gjort, har NVE svart slik: «Å vurdere virkninger på globale utslippsreduksjoner var ikke en del av oppdraget.»

Kraftbransjens ønsker elektrifisering fordi den vil gi sterk økning av strømprisene. Dette har flere negative effekter. Energiintensiv industri kan bli flagget ut til land som bruker fossil energi, noe som vil gi stor negativ klimaeffekt. Økte priser på strøm kan gi grunnlag for ytterligere nye konsesjoner for naturraserende vindkraft på land.

Elektrifisering av sokkelen er i sum klart negativt, og all videre elektrifisering bør stanses!

Motvind Norge mener:

Motvind Norge støtter at energipolitikken og energi- og arealforvaltningen utredes i en NOU av uavhengige deltakere. Samfunnsrasjonaliteten må gjennomgås, bærekraften må vurderes, klimaregnskap må forelegges, og alternative løsninger må utredes.

Energiloven trenger en tydeligere hjemmel for overskuddsproduksjon. Dagens hjemmel er begrenset til samfunnsmessig rasjonell kraftutbygging og forsyningssikkerhet. Utbygginger til overskuddsproduksjon eller behov man kommer på til enhver tid, ligger utenfor hjemmelen. Dette fordi det gir et stort irregulært naturforbruk, som kan innebære grunnlovsbrudd.

6. Rettsikkerheten er en forutsetning for tillitten i samfunnet

Motvind Norge har gjennomgått mange vindkraftsaker og avdekket lovbrudd i de fleste.

Det kan nå med rimelighet antas å foreligge systematiske brudd på plan- og bygningsloven helt siden revisjonen i 2008, brudd på hjemmelen i energiloven og brudd på flere særlovsbestemmelser. Forvaltningen har selv feilinformert, unnlatt å utrede, og har heller ikke gitt Stortinget den dokumentasjon, bl.a. Motvind Norge har fremlagt. Skandalen skaper grunnlag for økende sosial uro i befolkningen.

Forvaltningen bedriver ansvarsfraskrivelse, og politiet er satt inn for å beskytte kapitalinteressene. Disse interessene har unnlatt å ivareta sin plikt til å søke etter pbl. Enkeltmennesker, lokalsamfunn og hele befolkningsgrupper er stigmatisert og lider last, i fravær av den forvaltning og ordensmakt de har lovlig krav på beskyttelse av.

Alle saksbehandlingsregler er satt av en grunn, og de fleste begrunnes med behovet for at befolkningen skal kunne ivareta sine interesser. Å bli varslet om at naboens tomt skal bli brukt til et stort industrianlegg er en slik regel. Å få mulighet til å uttale seg om planer i nærmiljøet og planer som har betydning for næringsgrunnlaget, er grunnleggende i et demokrati. Å ha rett til å klage når du mener et vedtak er fattet på feil grunnlag, er elementært i en rettstat. Å kunne omgjøre vedtak som viser seg å få et sterkt urimelig resultat er forvaltningens nødutgang. Dette er stoppesteder i saksbehandlingen som til sammen utgjør rettsikkerheten i offentlig forvaltning.

I vindkraftsakene er alt dette systematisk unnlatt eller forhindret. NVE har erkjent at det har utviklet seg en praksis hvor naboer og rettighetshavere ikke er varslet eller hørt. Det betyr at de ikke har hatt mulighet til å ivareta sine interesser gjennom klage. «Ingen har påklaget vedtaket» står det nå i saksdokumentene.

Vindkraftprosjektene er utviklingsprosjekter som består av en verdikjede med flere ledd. Verdien øker for hvert ledd fra 0 til flere milliarder. Når ett av leddene i en slik verdikjede er et forvaltningsvedtak, betyr det i realiteten at vedtaket ikke kan omgjøres uten at det vil påføre økonomisk tap. I vindkraftsakene er verdien for hvert anlegg blåst opp til flere milliarder kroner, og det sier seg selv at det da skal mye til å omgjøre eller godkjenne en klage. Uansett hvor urimelig det er. Uansett om vedtaket er tuftet på myndighetsmisbruk eller korrupsjon. Det er veldig dyrt. Myndighetene har heller valgt strategien med å kalle konsesjonen for en «rettighet» som ikke kan tas fra konsesjonæren. Vi vet at det er tull. Sannheten er at det er for dyrt å omgjøre, de risikerer erstatningskrav fra verdens største fond. Vår rettsikkerhet sprenges vekk sammen med fjellene.

Ingen av sakene som har vært prøvd i domstolen er vunnet enda. I stedet er det ilagt uvanlig store saksomkostninger egnet til å knekke de lokale gruppene som desperat har samlet inn penger med kronerulling. Saksomkostningene fungerer som en siste hilsen fra de internasjonale fondene: «Vi bryr oss ikke om dere»

Og det er nettopp det som er problemet. Vi er befolkningen. Vi er velgerne. Spørsmålet er om det egentlig spiller noen rolle lenger.

Motvind Norge mener:

All videre utbyggingsaktivitet må stoppes med umiddelbar virkning til granskningsresultatet foreligger. Noe annet vil innebære et splittet folk hvor en stadig større andel får mistillit til myndighetene. Rettsikkerheten er en av de viktigste grunnpillarene i rettsstaten.

7. Forretningsmodellen må forbys

«Å jakte etter gull» har Rommetveit i Zephyr kalt det. «Det har vært litt Klondyke-stemning», sa Arne Olsen i vitneavhør i Haramsøya-saken.

«Vi fikk ikke finlest», «de kom hjem til oss og maste og maste», «det var et sjokksalg», «de truet med ekspropriasjon» «vi hadde en pistol mot hodet» er grunneieres versjon.

Det Rommetveit var på leting etter var et flatt areal med vind nok og i nærheten av nett, med grunneiere som var villige til å inngå avtale. Det grunneierne fikk var en kontrakt som var taushetsbelagt i 25 år, og som kunne videreselges. Det siste var det få som forsto. Taushetsplikten hadde utviklerselskapet sørget for at de visste om, og mange har skremt til taushet. Det lar seg hevde at disse avtalene er ugyldige, ettersom vanlig varighet på slike non-disclosure avtaler er 3-4 år, og ettersom denne avtalen er inngått mellom profesjonell og uprofesjonell part.

Naboene visste ingenting. De tok kanskje opp lån, bygget på huset, anskaffet ny melkemaskin, eller investerte i turisthytter, og hadde ingen kunnskap om at de burde ha handlet annerledes hvis de skulle ha ivaretatt sine interesser. Når de fikk kunnskap om at grunneieren hadde disponert over arealene til deres ugunst, påført dem verditap, ødelagt landskapet, ødelagt hytta som var det kjæreste de hadde, det naboen hadde gjort, var kimen til konflikten for lengst sådd.

Kommunene fikk besøk av utviklingsselskapet og noen ganger er penger tilbudt for saksbehandlingen. Litt skulle betales før og litt etter vedtak var fattet. Andre kommuner fikk sykkelsti og gapahuk. Dypvannskai er også en gjenganger det fristes med, som det sjelden blir noe av.

Så kommer vedtaksfasen med konsekvensutredninger laget av utredningsselskap som er avhengig av å få flere jobber og som derfor ikke vurderer naturverdier for strengt. Det best kjente eksemplet er utredningen på Stad som ble forkastet av NVE ettersom den ikke støttet utbygging. Alle utredninger omtales som «svært grundige» i retten, men har du lest flere, er det tydelig at de inneholder massiv mengde informasjon, hvor mye er relevant, men hvor ingenting vektlegges. Et planområde på Øyfjellet på 55 km² ble befart i løpet av 1 dag. Det ble ikke funnet noe! Naturgrunnlaget som tas med i slike utredninger må stå i artsdatabasen for å bli regnet med. Og den er svært ufullstendig. Naturens mangfold finnes ikke.

Samfunnsnytttevurderingen legger i alle vedtak muligheten for å realisere kraftverket til grunn, mens ulempene for naturen og menneskers liv og helse er «svært grundig» utredet uten å bli vektlagt. Det hjelper ikke engang at andre må legge ned næringen de har drevet med i hundrevis av år! At gyteområdet for fisk på Møre-kysten ødelegges. Det er ikke tungt nok. Ikke engang ulempene for befolkningen med å måtte betale er med i regnestykket. Altså betale for å ødelegge sine egne friluftsområder. Det veies mot fordelene med å produsere kraft vi ikke trenger og hvor internasjonal storkapital stikker av med fordelene.

Rammevedtakene angir grensene for et planområde og antall MW, og stort sett ikke mer. Det er ikke mye å klage på unntatt selve arealvalget. Når MTA-planen kommer med innholdet, på et mye senere tidspunkt, kan man ikke klage på rammevedtaket. Denne måten å rigge vedtaket på gir en illusorisk klageadgang. Naboer er konsekvent hverken varslet eller hørt om at det skal fattes vedtak. NVE har overlatt til utviklingsselskapet å selv sørge for å varsle berørte parter, og som oftest er kun grunneiere varslet. Når du ikke blir varslet, går du fort glipp av klagemuligheten. I sakspapirene står «Ingen har klaget på vedtaket».

Ekspropriasjonsvedtak fattes med samme begrunnelse som konsesjonen etter energiloven. Statens strengeste inngrep overfor private brukes ukritisk uten at myndighetene vet hvem som skal eksproprieres. Det gjøres ingen vurdering av om oreigningslova faktisk gjelder, selv om kraftproduksjonen ikke skal brukes til et samfunnsformål som forsyningsikkerhet, men til ren overskuddsproduksjon og eksport. Arealene tvinges fra folk og gis til kommersielle utviklingsselskaper på jakt etter gull.

Utviklingsselskapet har på dette tidspunktet laget nytt vindkraftselskap og solgt det med konsesjonen, grunneieravtalene og tomtefesteretten til et internasjonalt fond. Eierskifter godtas i NVE i løpet av noen timer. Disse starter gjerne byggingen før vedtaket er ferdigbehandlet i OED. Reindrifta kan bare se på at flyttlei og beiteområder tas. Nasjonalparkforvalteren i Lomsdal Visten sluttet på dagen. Det er ingen som har vurdert lysforurensningen fra 72 blinkende høyintensitetslys, men det er enkelt å forstå at det forringer en nasjonalpark.

Et industriområde i uberørt natur, som presser ut annen næring. Truer og lyver om tap av arbeidsplasser hvis de ikke får den ustabile krafta, de ikke kan bruke.

Utviklingsselskapet unnlater å søke om eiendomsendring etter plan- og bygningslovens § 26-1 som må være på plass før de starter byggingen. Dispensasjon må det også søkes om, men blir ikke gjort. På Buheii er det ikke søkt om eiendomsendring, men arealet er matrikulert og tinglyst likevel.

Selskapet pantsetter så vindkraftverket til 4 mrd. kroner. Når vi kommer dit er det helt uaktuelt for myndighetene å kunne omgjøre forvaltningsvedtaket eller innfri en klage. I Øyfjellet-saken behandles nå klagen på MTA-planen samtidig som konsesjonen er pantsatt for 312 millioner euro, og utbyggingen har startet for snart et år siden. Og nå skal de ha forlenget frist!

Arealet hvor hytta di står er nå et investeringsobjekt, og siden akkurat dette er mangelvare i en verden med negativ rente, er det høy risiko for at andre biter av utmarka står for tur. Det finnes alltid en fattig nok kommune og en grunneier med behov for penger.

Tilbake står naboer i konflikt, næringsgrunnlag som er rasert, urfolksrettigheter krenket, grunnloven er brutt, ikoniske landskap og uberørt natur er borte. Resultatet er sterkt urimelig, og en totalvurdering av hele forløpet gir argumenter for at både konsesjon og avtaler er ugyldige.

Dette er først og fremst uverdigg i et land som Norge. Vi vet at samme forretningsmodell benyttes i andre land der det bygges vindkraft, og at det rapporteres om de samme urimelige forholdene der.

Motvind Norge mener:

Forretningsmodellen er så samfunnsskadelig at den må forbys.

Med hilsen

Eivind Salen

Styreleder

Anne Baardvik

Daglig leder